

Strategie document TIE-Netherlands

Visie op- en ervaringen met internationale vakbondssolidariteit vanaf de werkvloer

Voorwoord:

Per 1 januari 2017 is TIE-Netherlands gesloten. Middels een aantal 'overdrachtsdocumenten' voor kaderleden, vakbondsbestuurders of anderen die zich bezig houden met organisatie op de werkvloer faciliteert TIE de overdracht van kennis en ervaring is opgebouwd in de afgelopen veertig jaar. Dit is één van de documenten. Alle documenten zijn (tot december 2017) te downloaden op: <http://www.tie-netherlands.nl/node/4935>

1) Algemene introductie: De visie van TIE-Netherlands.

TIE-Netherlands is een onafhankelijke organisatie, deel van een internationaal netwerk van vakbonden en trainingscentra, wat wereldwijd wil bouwen aan een sterke, democratische en strijdbare vakbeweging. Hiermee wil TIE bijdragen aan een oplossing voor het probleem van structurele armoede. In de visie van TIE is dit probleem namelijk vooral een politiek probleem: armoede wordt veroorzaakt door ongelijke machtsverhoudingen. Een sterke arbeidersbeweging is een belangrijke actor in het veranderen van deze ongelijke machtsverhoudingen. Met daarbij de belangrijke voorwaarde dat, alleen een vakbeweging die werknemers op de werkplek kan organiseren en die ook daadwerkelijk opkomt voor hun belangen, deze maatschappelijke ongelijkheid kan aanpakken.

Het stimuleren van internationale vakbondssolidariteit 'van onderop' is volgens TIE een belangrijk onderdeel van een sterke, democratische vakbeweging. Immers:

- Bedrijven opereren in toenemende mate internationaal. Werknemers overal ter wereld maken vaak deel uit van multinationale bedrijven of internationale productieketens. Hieruit volgt dat internationale organisatie van de werknemers van deze multinationale bedrijven/uit deze internationale productieketens een noodzaak is om zich sterker te kunnen positioneren tegenover de belangen hun werkgevers.
- Werkgevers organiseren zich in toenemende mate sterker op mondiaal niveau voor het behartigen van bedrijfsbelangen. Denk hierbij aan mondiale werkgeversorganisaties en lobby bij multilaterale organisaties zoals WB, IMF en WTO. Sterkere internationale belangenbehartiging vanaf de werkvloer is ook vanuit dit perspectief een noodzaak om de noodzakelijke globale tegenmacht op te bouwen.
- Bepaalde mondiale (neo-liberale) politiek-economische ontwikkelingen raken zowel werknemers in Nederland als werknemers over de grens. Denk hierbij bijvoorbeeld aan internationale handelsverdragen zoals TTIP. Ook vanuit dit perspectief is er dus een 'natuurlijk gedeeld belang' om de strijd van werknemers uit verschillende landen met elkaar te verbinden.
- Er valt veel te leren van de vakbondspraktijk in andere landen over verschillende vakbondsthema's. Denk bijvoorbeeld aan: modellen voor zelforganisatie, opkomen voor

veiligheid en gezondheid op de werkvloer, 'diversiteits-themas', etc. Internationale vakbondssolidariteit op deze thema's kan bijdragen aan versterking van het lokale kaderwerk en vakbondsopbouw.

Met deze visie op het belang van internationale vakbondssolidariteit 'van onderop' biedt TIE een alternatief voor het dominante 'ontwikkelingsdenken'. Volgens TIE gaat het niet (alleen) over 'het helpen van de zwakkere in het Globale Zuiden', maar om een erkenning van het feit dat werknemers overal ter wereld deel uitmaken van een zelfde strijd (gelijkwaardigheid) en dat, in het bouwen aan een democratische vakbeweging, men veel kan leren van collega activisten uit verschillende delen in de wereld (wederkerigheid).

2) Wat doet TIE?

Om de visie tot uitvoer te brengen doet TIE het volgende:

- 2 Instrumenten aanbieden om de kennis van werknemers te collectiviseren en helpen om hiermee greep op de werkelijkheid te krijgen (productiemapping, organiseren). We richten ons hierbij op kaderleden, niet op bezoldigden.
- 3 Mensen stimuleren om actief deel te nemen in de trainingen. Empowerment instrumenten zijn: vaardigheden oefenen, rollenspelen en thuiswerk, met een creatieve focus. Uitwisselingen hebben hierbij een bijzondere rol.
- 4 Als er kennis mist, zoekt TIE mensen die vanuit eigen ervaring deze kennis inbrengen. Dus TIE spreekt niet *namens* anderen.
- 5 TIE zoekt een verbinding tussen de vakbond en andere sociale bewegingen – altijd in internationaal verband – en betreft ook de bestuurders erbij.
- 6 TIE coördineert en faciliteert projecten en doet dat altijd in voortdurende nauwe samenwerking en in overleg met haar partners in Nederland en andere landen en met de projectdeelnemers. Samen met hen worden behoeften, prioriteiten en strategieën vastgesteld. Scholing en kennisuitwisseling worden hierop afgestemd. TIE streeft ernaar dat de kaderleden aan beide kanten actief mede vormgeven aan de projecten.
- 7 TIE verdiept zich in de situatie van haar partners en faciliteert ook de vertaling naar de werkelijkheid van de partners in andere landen ('culturele tolk' en bruggenbouwer)

3) Hoe doet TIE dit?

3.1 Democratie in vakbondswerk:

TIE wil bijdragen aan het ondersteunen en opbouwen van *onafhankelijke democratische vakbonden*. Hierbij wil ze specifiek inzetten op het versterken van de invloed van de werknemers vanuit de werkvloer op het beleid dat door de vakbond wordt ontwikkeld ('shopfloor power'). Hieruit volgt dat TIE vooral met kaderleden en vakbondsactivisten werkt. Vanuit haar visie op democratie ondersteunt TIE ook diversiteitbeleid binnen vakbonden. In het opbouwen van een democratische vakbond maakt TIE gebruik van het volgende fasen model:

Dit is een algemeen model over vakbondsopbouw, zoals gezien door TIE, met dien verstande dat alle fasen *tegelijk kunnen* voorkomen: je traint mensen op de werkvloer (1+2, werk voor TIE), maar tegelijk is er uitwisseling met FNV-kaderleden en/of trainers hoe op bedrijfsniveau beter onderhandeld kan worden (3+4, TIE meer faciliterend – organisatie uitwisselingen etc.), en hoe je een meer democratische bond vormgeeft (5, 6). TIE 'beweegt' dus vooral in fasen 1 t/m 4.

3.2 Concept 'gelijkheid in diversiteit':

Binnen de doelstelling van het stimuleren van 'democratische vakbonden', besteed TIE veel aandacht aan 'diversiteitskwesaties'. Bekend is dat grote groepen werknemers (die in de landen waar TIE werkt vaak in de moeilijkste omstandigheden werken) worden gediscrimineerd op de werkvloer vanwege hun vrouw zijn, seksuele oriëntatie en/of gender identiteit (zoals LGBTI-groepen). Maar ook om hun huidskleur of algemener etnische afkomst. Jongeren, in veel landen de meerderheid van de werknemers, zien hun arbeidssituatie steeds meer precair worden en vinden vaak de weg niet naar de vakbeweging.

Tegelijkertijd is het zo dat ook binnen vakbonden bepaalde vormen van deze discriminatie bestaan, en worden groepen zoals vrouwen, jongeren, maar zeker ook LHBT's soms – bewust of onbewust –uitgesloten van besluitvorming. Hun belangen komen daardoor niet goed terug op de vakbondsagenda, waardoor de vakbeweging niet (voldoende) opkomt voor hun behoeften en rechten op de werkvloer.

Verschillende groepen vrouwen, jongeren, LGBTI, en migranten werkers hebben zich daarom binnen en buiten de bond georganiseerd om aandacht te vragen voor hun belangen.

TIE wil er aan bijdragen dat vakbonden meer inclusief worden mbt bovengenoemde groepen en zich op de werkvloer meer inzetten tegen discriminatie op basis van gender, seksualiteit, afkomst en leeftijd. Dit proberen we te bereiken door de vakbondsgroepen en netwerken die zich op basis van hun genderidentiteit, seksualiteit, afkomst en leeftijd hebben georganiseerd

bij elkaar te brengen en elkaar te laten inspireren en versterken. Doelstelling hierbij is dat een democratische vakbond de belangen van *alle* werknemers zou moeten vertegenwoordigen vanuit het uitgangspunt “allen verschillend; allen gelijk/gelijkheid in diversiteit”.

3.3 Concept partnerschap en onafhankelijkheid:

Dit concept hanteren we ook in ons netwerk, bijvoorbeeld bij het betrekken van kaderleden in Nederland in internationale projecten: belangrijk is dat de BWOs (basis en werknemersorganisaties) waar TIE mee samenwerkt worden versterkt, niet in eerste instantie *TIE-NL*. TIE is nauw betrokken, maar ook onafhankelijk. Onafhankelijkheid (niet gelieerd aan politieke partijen en regeringen) van de vakbonden is belangrijk voor TIE. Dit geldt ook voor de BWOs waar TIE mee samenwerkt. Binnen het werk van TIE staat het principe van *Practise what you preach* centraal, waarbij we ook dus werken aan interne democratie bij bijvoorbeeld het opstellen van onze projecten en beleid door het betrekken van kaderledengroep bij deze processen.

3.4 Concept internationale solidariteit:

Belangrijk bij het concept van internationale solidariteit voor TIE is een gelijkwaardige relatie in plaats van een relatie gebaseerd op de paternalistische gedachte van “helpen”. Dit houdt in: erkenning van het feit dat je deel uitmaakt van een zelfde strijd en dat je kunt leren van organisaties in het Zuiden (reciprociteit). Dit betekent ook: openstaan voor kritiek van partners (bewustwording van eigen machtspositie). TIE Nederland wil geen rol als ‘donor’ alleen. Maar wel een meer ‘faciliterende’ rol: mensen met elkaar in contact brengen, link tussen kaderleden en partners en donoren. Kaderopbouw vindt ook in Nederland plaats in internationale programma's gebaseerd op gelijkwaardigheid; hier ligt een rol voor TIE als ‘katalysator’ van processen.

4) Handleiding en ondersteuning

Om de processen van internationale vakbondssolidariteit vanaf de werkvloer volgens de visie van TIE-Netherlands zo goed mogelijk over te dragen en te ondersteunen, heeft TIE-Netherlands nog meer producten ontwikkeld. Hieronder valt een ‘digitale map ‘productiemapping’ met uitleg over de methode van productiemapping; een succesvol voorbeeld van productiemapping in de praktijk uitgelicht; een praktische handleiding voor trainingen over productiemapping; en enkele filmpjes over projecten waarin productiemapping is ingezet. Daarnaast is een checklist opgesteld om te gebruiken bij het opzetten van een project waarbij activerend vakbondswerk samenkomt met internationale solidariteit; en over het organiseren van een studiebezoek van buitenlandse (vakbonds)gasten aan Nederland. De documenten zijn tot december 2017 te downloaden via bovenstaande website. De filmpjes die gemaakt zijn van projecten van TIE zijn te bekijken op: <https://www.youtube.com/channel/UCstkWGiXyM60kBOwTRxsHQw>